

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1995/16

Karar Sayısı : 1995/48

Karar Günü : 21.9.1995

R.G. Tarih-Sayı :11.04.1996-22608

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Zonguldak İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 6.1.1982 günlü, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunu'nun 10.6.1994 günlü, 4001 sayılı Yasa'nın 1. maddesi ile değişik 2. maddesinin 1. bendinin (a) alt bendinde yer alan "... kişisel hakları ihlâl edilenler ..." sözcükleri ile geçici 2. maddesinin; Anayasa'nın 2., 11., 36. ve 125. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

B. G. tarafından MT.'ye verilen "ustalık belgesi"nin iptali istemiyle Zonguldak İdare Mahkemesi'nde açılan davada Mahkeme, davacının dava ehliyetinin saptanması yönünden uygulayacağı kural olan 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Yasası'nın 4001 sayılı Yasa ile değişik 2. maddesinin 1. bendinin (a) alt bendinde yer alan "kişisel hakları ihlâl edilenler ..." sözcükleriyle geçici 2. maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına vararak iptali isteminde bulunmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralları

İptali istenilen sözcüklerin de yer aldığı 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulû Kanunu'nun 4001 sayılı Yasa ile değişik 2. maddesinin 1. bendinin (a) alt bendi aynen şöyledir :

1- "MADDE 2- 1. İdarî dava türleri şunlardır:

a) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için, çevre, tarihi ve kültürel değerlerin korunması, imar uygulamaları gibi kamu yararını yakından ilgilendiren hususlar hariç olmak üzere, kişisel hakları ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,"

2- "GEÇİCİ MADDE 2- Değiştirilmiş olan 2 nci maddenin hükmü bu Kanunun yürürlüğünden evvel açılmış olup devam eden veya hükme bağlanmış olup da kesinleşmemiş bulunan davalarda da uygulanır."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

İtiraz gerekçesinde dayanılan Anayasa kuralları şunlardır:

1- "MADDE 2- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

2- "MADDE 11- Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz."

3- "MADDE 36- Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahiptir.

Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz."

4- "MADDE 125- İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.

Cumhurbaşkanının tek başına yapacağı işlemler ile Yüksek Askerî Şûranın kararları yargı denetimi dışındadır.

İdarî işlemlere karşı açılacak davalarda süre, yazılı bildirim tarihinden başlar.

Yargı yetkisi, idarî eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. Yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idarî eylem ve işlem niteliğinde veya takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı verilemez.

İdarî işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idarî işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe gösterilerek yürütmenin durdurulmasına karar verilebilir.

Kanun, olağanüstü hallerde, sıkıyönetim, seferberlik ve savaş halinde ayrıca millî güvenlik, kamu düzeni, genel sağlık nedenleri ile yürütmenin durdurulması kararı verilmesini sınırlayabilir.

İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür."

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, İhsan PEKEL, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER, Haşim KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Mustafa BUMİN, Sacit ADALI, Ali HÜNER ve Lütfi F. TUNCEL'in katılmalarıyla 28.3.1995 günü yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle davada uygulanacak kural sorunu ele alınmıştır.

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Yasa'nın 28. maddesine göre, itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi'ne yapılan başvurularda, Mahkemenin görev alanı, Anayasa Mahkemesi'ne başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanacak yasa kuralı ile sınırlıdır.

Uygulanacak yasa kuralından amaç, bir davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönden etki yapacak nitelikte bulunan ya da tarafların istek ve savunmaları çerçevesinde bir karar vermek için gözönünde tutulması gereken kurallardır.

İtiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu dava, Belediye tarafından verilen "ustalık belgesi"nin iptaline ilişkindir. Bu dava nedeniyle uygulanacak yasa kuralı, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Yasası'nın 14. maddesinin üçüncü fıkrasının (c) bendi ve 15. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin yaptığı yollama nedeniyle 4001 sayılı Yasa ile değişik 2. maddesinin 1. bendinin (a) alt bendidir.

2577 sayılı Yasa'ya 4001 sayılı Yasa ile getirilen geçici 2. madde, 4001 sayılı Yasa'nın yürürlüğünden önce açılmış olup, devam eden veya hükme bağlanmış olup da kesinleşmemiş bulunan davalarda da 2577 sayılı Yasa'nın değişik 2. maddesinin uygulanacağına ilişkindir.

İtiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu dava, 4.10.1994 günü, başka bir anlatımla, 4001 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girmesinden sonra açılmıştır. Bu durumda, Yasa'nın geçici 2. maddesinin dâvada uygulanması sözkonusu değildir.

4001 sayılı Yasa'nın geçici 2. maddesi davada uygulanacak kural olmadığından bu maddeye yönelik itirazın, başvuran mahkemenin yetkisizliği yönünden reddi gerekmiştir.

Bu durumda:

"1- 10.6.1994 günlü, 4001 sayılı Yasa'nın geçici 2. maddesi davada uygulanacak kural olmadığından bu maddeye yönelik itirazın, başvuran mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE,

2- Dosyada eksiklik bulunmadığından 10.6.1994 günlü, 4001 sayılı Yasa'nın 1. maddesi ile değişik 6.1.1982 günlü, 2577 sayılı "İdarî Yargılama Usulü Kanunu"nun 2. maddesinin 1. bendinin (a) alt bendinin "... kişisel hakları ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları..." yönünden işin esasının incelenmesine" oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

İşin esasına ilişkin rapor, başvuru kararı ve ekleri, iptali istenilen Yasa kuralıyla, dayanan Anayasa kuralları, bunların gerekçeleri ve öteki yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, yasa kuralının, idari işlemlerden büyük bir bölümü aleyhine yargı yoluna başvurma olanağını kaldırması nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesindeki "hukuk devleti", 11. maddesindeki "Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü" 36. maddesindeki "hak arama hürriyeti" ve 125. maddesindeki, "İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır." ilkesine aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenilmiştir.

İtiraz konusu 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Yasası'nın 4001 sayılı Yasa ile değişik 2. maddesinin 1. bendinin (a) alt bendi, Anayasa Mahkemesi'nin 21.9.1995 günlü, Esas: 1995/27, Karar: 1995/47 sayılı kararıyla iptal edilmiştir. Bu nedenle, işin esası üzerinde durulmasına ve bu konuda yeni bir karar verilmesine gerek görülmemiştir.

VI- SONUÇ

6.1.1982 günlü, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunu'nun, 10.6.1994 günlü, 4001 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle değiştirilen 2. maddesinin 1. bendinin ilk inceleme evresinde alınan sınırlama kararı gereğince incelenen (a) altbendi, Anayasa Mahkemesi'nin 21.9.1995

Esas Sayısı : 1995/16
Karar Sayısı : 1995/48

günlü, Esas 1995/27, Karar 1995/47 sayılı kararıyla iptal edildiğinden bu konuda bir karar alınmasına yer olmadığına,

21.9.1995 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Yekta Güngör ÖZDEN	Güven DİNÇER	Selçuk TÜZÜN
Üye	Üye	Üye
Ahmet N. SEZER	Haşim KILIÇ	Yalçın ACARGÜN
Üye	Üye	Üye
Mustafa BUMİN	Sacit ADALI	Ali HÜNER
Üye	Üye	
Lütfi F. TUNCEL	Nurettin TURAN	